

ποιαις ἢ πρασίαι φύεται ὡς ἐν πλήρει λειμῶνι παρὰ τὴν γειτνίασιν τοῦ Ὁκεανοῦ. Δὲν δύναμαι νὰ σοὶ δηγηθῶ τὴν ἱστορίαν τῶν δύο πρώτων ἐτῶν τῆς ἐκουσίας. Ὅ,τι ἐν παρομοίᾳ στενῇ σχέσει ἐνυπάρχει, ἐξορίας μου· διαφαίνεται καὶ διαγράφεται μόνον καθ' ἣν στιγμήν τὰ δύο πρόσωπα, τὰ συνενωθέντα πρὸς ἄλληλα, διὰ τε τὸ καλὸν καὶ διὰ τὸ κακόν, ἄρχονται ὡς λέγουσιν οἱ Ἀγγλοὶ, νὰ ἐξετάζωσιν ἀμοιβαίως τοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν. Κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς ἐκείνου πάθους, πρὸ πάντων ὅταν αὐταὶ διέρρευσαν ὑπὸ πριστάσεις ρωμαντικὰς, ἡ καρδίᾳ παθαίνει οἰονεὶ παραζάλην. Ἀριθμῶς δὲ καθ' ἣν στιγμήν ἡ παραζάλη ἐκείνη λήγει, προβάλλει τὸ ζήτημα τοῦ μέλλοντος. Κατ' ἐκείνην τὴν ψυχολογικὴν στιγμήν, κρίνονται τὰ ἄτομα ἀμοιβαίως, διαβλέπουσι τὸ ἐν τῷ ἄλλῳ. Αἱ διαφοραὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα ἀποκρυβεῖσαι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὑπὸ τῆς πρώτης μέθης, ἀποκαλύπτονται γυμναί. Συμβαίνει δὲ τότε ὅτι ἀφυπνίζεται τις ἐκ τοῦ ὠραιότερου ὀνείρου, ὡς ἐγένετο εἰς τὸν Γεράρδον καὶ εἰς ἐμέ, μετὰ τῆς τραγικῆς πραγματικότητος διαπραχθείσης πλάνης, τῇ φορᾷ ταύτῃ ἀνεπανορθώτου. Naί, φίλε μου, ἀνευ οὐδενὸς κλονισμοῦ, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐκ τῶν σκηνῶν ἐκείνων τῶν πικρῶν καθ' ἧς ἀτιμάζεται ὑλόκληρον παρελθὼν ἰδεῶδες διὰ λόγων καὶ βλεμμάτων μὴ λησμονουμένων, χωρὶς οὐδεμιᾶ νὰ ἐπέλθῃ μεταβολὴ εἰς τὰς καθημερινὰς ἡμῶν ἀνάγκας, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἐκεῖ διαμονῆς ἡμῶν ἐσχηματίσαμεν τὴν μοιραίαν πεποίθησιν τὴν συμπεριλαμβανομένην ἐν τῇ ἐξῆς ἀπλουστάτῃ, ἀλλὰ καὶ σπαραξικαρδίῳ λέξει: Ἦπατήθημεν. Ἦτο γεγονός, πασιφανέστατον δι' ἀμφοτέρους ἡμᾶς ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῷ διαυγεί οὐρανῷ, ὅτι ὁ εἰς δὲν ἐπλήρου τὴν καρδίαν τοῦ ἑτέρου, ὅτι δὲν ἤρχομεν ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον. Ἐκεῖνος ἦτο ὅ,τι καὶ νῦν ἔτι, ἦτοι ἀνὴρ ὑπὸ τῆς φύσεως πλασθεὶς διὰ δράσιν ὠφέλιμον καὶ θετικὴν. Ἐχει ὅλας τὰς κυριωτέρας ἀρετὰς ἀνδρὸς δράσεως. Εἶναι εὐθύς τὸν χαρακτῆρα, κέκτῃται θέλησιν ἀδιάσειστον, διορατικότητά καὶ ἐπιμονήν. Μολοντί μεγάλῃ καὶ διηνεκῇ καταβάλλει προσπάθειαν ὅπως μοὶ ἀποκρύπτῃ τὰ αἰσθηματά του, ἐπειδὴ ὅμως ὕψιστον εἶχον ἐνδιαφέρον ν' ἀναγνώσω ἐν τῇ καρδίᾳ του τὸ μέλλον τῆς συνενώσεως ἡμῶν, παρετήρησα ὅτι ἐγεννᾶτο ἐν αὐτῷ χάυνωσις τις καὶ κατὰπτωσις. Δὲν ἦτο δυσχερὲς νὰ διακρίνω τὸ αἴτιον τούτου. Ὁ Γεράρδος ἐστενοχωρεῖτο, ἀπλούστατα. Ἡ ἀπόφασις, ἣν ἔλαβε παραιτούμενος χάριν ἐμοῦ τοῦ σταδίου του καὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ βίου, εἶχε περιορίσει εἰς τὸν τρόπον λίαν παράδοξον τὸ στάδιον τῆς δραστηριότητός του. Πᾶσα φιλοδοξία ἦτο αὐτῷ ἀπηγορευμένη τοῦ λοιποῦ καθὼς καὶ πᾶσα δραστηριότητα ἐνέργεια καὶ πάλη. Ἦσθάνετο μὲν τοῦτο, ἀλλ' ἴσως χωρὶς νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς ἑαυτὸν, διότι ὀφείλω νὰ ἀναγνωρίσω ὅτι οὐδέποτε ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ παρετήρησα τὰ ἔχνη ἐκείνα τῆς ἐσωτερικῆς πάλης ἢ ὅποια παρέχει ἀφορμὴν εἰς μίαν γυναῖκα νὰ εἴπῃ μετὰ μεγάλῃς εἰρωνείας: Μὲ ἤρρεσεν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ μὲ ἀγα-

πήσῃ. Τί ἐσκέφατο; . . . Οὐχί. Εἶχεν ὑποστῇ ἠθικὸν ἐκνευρισμόν, τοσούτῳ μᾶλλον ἀνίατον ὅσῳ ἐφαίνετο ἀσυναίσθητος· ὅπερ ὅμως χειρόν, καὶ ἐγὼ ὑφιστάμην ἀνάλογον κρίσιν. Ἐπίσης ἐν τῷ ἔρωτι ἐκείνῳ δὲν εὐρισκον τὴν ὄψιν ἐκείνην τοῦ αἰσθηματος, ἣν ἐζήτει ἡ καρδίᾳ μου. Ὁ Γεράρδος μεθ' ὅλα τὰ χαρίσματα τῆς ἀγνότητος, τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀγαθότητος τῆς ψυχῆς στερεῖται φαντασίας καί, διὰ νὰ εἴπω τὰ πάντα, ποιήσεως. Καὶ ἐν τούτοις ἡ παράδοξος μεναξία ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ μου, εἶχε, τουναντίον, λεπτύνει ἐπὶ τὸ φιλασθενικώτερον ἐν ἐμοὶ τὸ αἰσθημα τοῦ ρωμαντισμοῦ καὶ τὴν πρὸς τὴν ὀνειροπόλησιν τάσιν. Εἶχον ἀνάγκην ἐνδείξεων τρυφερότητος, ἧς ὁ τύπος νὰ ἐπιτίθεται ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τοῦ κοινοῦ βίου. Ἐψυχραίνομην ἐπὶ τῇ ἐλαφροτέρᾳ ἐνδείξει ἀδιαφορίας καὶ πᾶν ὅτι δὲν ἦτο διηνεκῆς σεβασμὸς καὶ ἀγάπη πρὸς ἐμέ καὶ εὐχαρίστησις ψυχικῇ, ἣν ψυχρόν. Θὰ ἤμην ζωηρὰ καὶ ἀνθηρὰ μόνον ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ἀγάπης πάντοτε ζωηρᾶς διατηρουμένης. Ὡς ἅπαντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἔχσαν ἐπὶ πολὺ μόνον, μόνον διὰ τῆς σιγῆς ἤμην εὐτυχῆς ἢ δυστυχῆς, εἶχον δὲ παρατηρήσει τότε ἐν τῇ σιγῇ τοῦ Γεράρδου τὴν φρικαλέαν ἀλήθειαν ὅτι δὲν μὲ ἠγάπα ἄλλ' ἢ ἐκ καθήκοντος μόνον.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

Συνεδρία τῆς 11 ἰανουαρίου.

Ἐν πρώτοις ἀναγινώσκονται συνεσταλμένα, ἰδῶς ἐνεκα τοῦ ψύχους, τὰ πρακτικὰ προτέρας συνεδρίας, καθ' ἣν μακρὰ ἐγένετο συζήτησις περὶ τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, καὶ μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν, τὰ πρακτικὰ τῆς πρὸ δεκαπενθημερίας γενομένης συνεδρίας, ἅτινα ἐπίσης κυροῦνται.

Ἀνακοινωθείσης δὲ περιλήψεως τῆς ἀλληλογραφίας καὶ προταθέντων τῶν νέων μελῶν, τῇ προτάσει τοῦ προεδρείου, ὀνομάζονται τρεῖς εἰδικαὶ ἐπιτροπαί, ἡ μὲν πρὸς διοργάνωσιν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐσπερίδος τινὸς ὑπὲρ τοῦ πατρὸς τῶν συλλόγων, ἡ δὲ πρὸς σύνταξιν καὶ αὐθις, λέγομεν δὲ καὶ αὐθις διότι ὁμοία ἐργασία ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος 1884, καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ ἡ τρίτη πρὸς συλλογὴν καὶ ταξιθέτησιν τῶν χειρογράφων τοῦ αἰμυνήστου Ἡροκλέους Βασιάδου, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Ἀν. Χρηστίδου καὶ τῶν κ. κ. Χρ. Χατζηκρήστου, Ὁδ. Ἀνδρεάδου, Θ. Σαλτέλη καὶ Πανταζίδου. Ὡς γνωστόν, ὁ αἰδιμὸς ἀνὴρ θανὼν κατέλιπε πλεῖστα χειρόγραφα, πραγματείας, διατριβὰς καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα, εὐρεθέντα δὲ κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφὴν τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ. Τὰ

χειρόγραφα ταῦτα πρόκειται ὑπὸ τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς νὰ ἐξετασθῶσι καὶ νὰ τακτοποιηθῶσι. Πεποιθασμεν δὲ ὅτι ἐπίσης φροντίς γενήσεται περὶ δημοσιεύσεως αὐτῶν. Νομίζομεν δὲ ὅτι τὸ ἀριστον μνημεῖον τῷ τοσοῦτον ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μογήσαντι ἀνδρὶ ἔσται ἡ ἐκδοσις τῶν ἀπάντων αὐτοῦ, τῶν τε δημοσιευθέντων καὶ μὴ ἐν σειρᾷ τόμων, πρὸς τοῦτο δὲ ἀνὴρ φιλόμουσος προθύμως, ὡς οὐδαμῶς ἀμφιδύλλομεν, καταβαλεῖ τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, ἰατρός κύριος Ἀν. Χρηστίδης, παραχωρήσας τὴν ἔδραν αὐτοῦ τῷ ἐτέρῳ τῶν ἀντιπροέδρων κ. Χρ. Χατζηκρήστου, ἀναγινώσκει πραγματείαν «περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ νεωτέρᾳ ἱατρικῇ», καθ' ἣν ἀνεκάλεσε πρῶτον εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀκρωμένων ὅσα ἄλλοτε περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυσικῶν καὶ ἱατρικῶν ἐπιστημῶν διελέετο· ἰδίᾳ δὲ ὑπέμνησε τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον τῆς ἐρεῦνης τῶν ἀρχαίων, ἣν καὶ μέθοδον ἐκ τῶν ὑστέρων ὀνομάζομεν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐκ τῶν προτέρων, τὴν μόνον ἑγαθὴν καὶ κρατοῦσαν ἐν ταῖς φυσικαῖς ἐπιστήμασι. Ἔστι δὲ ἡ μέθοδος οὐχὶ κυρίως Ἱπποκρατικὴ, ἀλλὰ μᾶλλον Ἑλληνικὴ, διότι κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους πολλῶν αὐτοῦ ἀρχαιοτέρα ὑπῆρχε. Ταῦτα προσημασάμενος, ἐρωτᾷ ἐὰν ὁ Ἱπποκράτης ἐχρήσατο τῇ μεθόδῳ ταύτῃ ἢ ὑπέκλυεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν πρὸ αὐτοῦ δογματικῶς περὶ φύσεως ἐν γένει ἀποφνηναμένων, καὶ πρὸς διαλεύκανσιν τῆς ἀπορίας ταύτης προβαίνει εἰς συντομωτάτην ἐκθεσὶν τῶν φυσιολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἀρχῶν τῶν πρὸ τοῦ Ἱπποκράτους φυσικῶν φιλοσόφων τῶν παραδειχόμενων ἐν τῶν τεσσάρων στοιχείων· πῦρ, ὕδωρ, ἀνὴρ καὶ γῆ, ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων καὶ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου· εἶτα τὰς περὶ κυμῶν θεωρίας τῆς ἐπ' οὐδεμιᾶς παρατηρήσεως ἢ πείρας βασιζομένης. Ὅτι δὲ ὁ Ἱπποκράτης καὶ ἡ Κυϊκὴ καὶ Κνιδία σχολὴ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν φιλοσόφων παρεδέξατο τὴν συνδρομὴν τῶν στοιχείων καὶ τοὺς κυμῶν, τελευταίους ὅμως συνυπάρχοντας, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν ἰσορροπίᾳ ὑγιαίνειν ἐν ἀνισορροπίᾳ δὲ κάμνοντι. Κατὰ τῶν κ. Ἀν. Χρηστίδην, ἡ Ἱπποκρατικὴ αὕτη ἀρχὴ τῆς φυσιολογικῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑποστάσεως δὲν ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐνθέρμως ὑποστηρικθείσης ἐπιστημονικῆς μεθόδου, ἣν ἐφήρμοσε μόνον πρὸς ἐξήγησιν τῶν παθολογικῶν φαινομένων γενικῶς, ἐνφ' ἡ Κνιδία Σχολὴ εἰδικῶς ἡσυχάζηται καὶ εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ ἐξήγησιν τῶν φαινομενικῶν ἀσημάντων παθολογικῶν συμπτωμάτων, ὡς ἡ σύγχρονος ἱατρικὴ, προληπθεῖσα εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς Κνιδίας. Ἡ διαφορὰ αὕτη προεκάλεσε τὴν μνήμην τοῦ Ἱπποκράτους, θεωρήσαντος περιττὴν ὅλως τὴν ἐπὶ τῇ βαθεῖ εἰδικῶν διαφορῶν ὑποδιαίρεσιν τῶν ἀσθενειῶν, εἶτα ἱστορικῶς κατέδειξε· πῶς ἡ ἀτελής ἐφαρμογὴ τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου ἐγεννήσε τὴν Δογματικὴν Σχολὴν, παραγκωνισθεῖσαν ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ὑπὸ τῆς Ἐμπειρικῆς τῆς βασιζομένης μόνον ἐπὶ τῆς πείρας· πῶς κατὰ τὸν 17ον διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ὑπὸ τοῦ Harvey, κατὰ τὸν 18ον διὰ τῶν τεραστίων προόδων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, προσέλαβεν ἐν τῇ φυσιογνωσίᾳ καὶ τῇ ἱατρικῇ κύρος καθολικὸν

διὰ τῆς πείρας, τοῦ πειράματος καὶ τῆς παρατηρήσεως.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κυρίου κ. Χρηστίδην ὁ προεδρεύσας κ. Χρ. Χατζηκρήστου ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῷ ἀναγνῶντι καὶ διέλυσε τὴν συνεδρίαν.

Η ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΣ

τοῦ **Paul Bourget**.

Ὁ ἀναγνώστης ἐπὶ τέλους, ὀλίγον περὶ τούτων φροντίζων, λέγει καθ' ἑαυτόν· «Ἐς ἄλλοτε μανθάνω τί σημαίνει κοσμοπολίτης. Ἐν γὰρ τῷ παρόντι ἴδωμεν τὸ συμπύκνωμα τῶν διαφόρων τούτων γενῶν ἐν κεκλεισμένῳ δοχείῳ. Ἰδωμεν οὐχὶ τὴν Κοσμοπόλιν, ἀλλὰ τὸν Μικρόκοσμον».

Καὶ διαβλέπει τῷ ὄντι τὸν μικρόκοσμον ἐν τοῖς ἀναπαραστατικοῖς τούτοις τύποις, ὧν τινὲς μὲν φαίνονται μοι ὄντες ἀκριδέστατοι, ἄλλοι δὲ ἀμφιδεσνῆται οἱ πῶς.

Ὁ Γερμανοῖδρανλίτης φαίνεται μοι καλῶς περιγραφόμενος, μετὰ τῆς ἐπιφυλάξεως ὅτι κάλλιστα ἠδύνατο νὰ ᾖ καὶ Γαλλοῖδρανλίτης — ἐπίσης καὶ Γερμανὸς ἔτι, Γάλλος ἢ Ἰταλὸς χωρὶς νὰ ᾖ ἰσραηλίτης. Ἔστιν ὁ ἀνθρώπος τῶν χρημάτων, πεπρωμένος θαυμασίως διὰ προσδόντων συντελούντων ὅπως κερδαίνει χρήματα, χρησιμοποιοῦν δὲ, κάτοχος γενόμενος αὐτῶν, τὴν δύναμιν ταύτην ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος καὶ τῶν ματαιοδοξιῶν αὐτοῦ. Ἡ παράστασις δὲ τῆς εἰκόνης ταύτης ἐστὶν λίαν ἐπιτυχής, ἀνευ χάσματός τινος, μετὰ πολλῆς δὲ δυνάμεως. Κατ' ἐμὴν γνώμην, ἐστὶ τὸ καλλίτερον καὶ μᾶλλον ἐπιτυχὲς μέρος ὅλου τοῦ ἔργου. Μία δὲ αὐτῆς σελίς, καθ' ἣν ὁ ἡμέτερος τραπεζίτης ἐξηγεῖται πρὸς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τίνος ἔνεκα προτιμᾷ καθολικὸν γάμον, ἐστὶν ἀριστούργημα.

Ἡ Ἀγγλίς, μετὰ τοῦ τετραγωνικοῦ αὐτῆς πάγωνος, μετὰ τῆς ὀλίγον βραχείας ρινὸς αὐτῆς, τοῦ εὐρέος μετώπου καὶ τοὺς ἀστράπτοντας ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ἰσχυρὰν καὶ ἐναργῆ αὐτῆς θέλνσιν, τὴν ἀκραίφνῃ εἰς τὸ καθῆκον ἀφοσίωσιν, ἐστὶν ἐπίσης καλὴ, καὶ μᾶλλον ἐθνικὴ, διακρινομένη μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐπὶ ἀκριδέσει χαρακτῆρσι τῆς φυλῆς.

Ἡ Ἑβραῖα. . . ὦ Θεέ μου, ἡ Ἑβραῖα ἐστὶν Μιλανέζα τοῦ Stenthal. Οὐδαμῶς δύναμαι νὰ παράσχω τῷ ἀναγνώστῃ πλεονας λεπτομερείας οὐδὲ νὰ εἰπω τί κυρίως ἐστὶ Μιλανέζα τοῦ Stenthal, ἀλλὰ εὐχερῶς θὰ μὲ ἐννοήσῃ οὗτος μανθάνων ὅτι ἡ Γαλλία πᾶσα βροῖται γυναικῶν, ἐχουσῶν τὸν χαρακτῆρα Μιλανέζης τῆς δε. Ὁ χαρακτῆρ οὗτος κυρίως δὲν ἀντιπροσωπεύει ἐθνικότητα, ἀλλὰ ἰδιοσυγκρασίαν, ἡμᾶλλον ἡλικίαν. . . Πολλὰ γυναικες, διατρέχουσαι τὸ τριακοστὸν, πέμπτον ἢ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα τοῦτον. . . Μὲ ἐννοήσατε ἀρκούντως.

Ὁ Ἀμερικανὸς ἐξέπληξέ με ὀλίγον. Εἶνε κτῆνος χάριεν, σταθερόν, ἀναίσθητον ὅπως ὁλόκληρος ἡ Ἀ-

*) Ἰδε ἀριθ. 12, σελ. 228—256.